

Parlamentul
Republicii Moldova

LA nr. 364
01.12.2020

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

**Biroul Permanent
al Parlamentului Republicii Moldova**

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1996, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de lege cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republica Moldova.

Anexă:

1. Proiectul de lege;
2. Nota informativă.

Bogdan Pîrkeș
Lebedinschi
Bolea Vasile

**Deputați în Parlamentul
Republicii Moldova**

V.B. Bolea

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr. 777	
"01" 12	2020
Ora	

Vlad Bălcă

LEGE
cu privire la funcționarea limbilor vorbite
pe teritoriul Republicii Moldova

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1.

(1) Statutul de limbă de stat în Republica Moldova este consfințit prin Constituția Republicii Moldova și are menirea să consolideze suveranitatea Republicii Moldova și să creeze garanțiile necesare pentru implementarea sa deplină și cuprinzătoare în toate sferele vieții politice, economice, sociale și culturale.

(2) Republica Moldova garantează tuturor cetățenilor studierea limbii de stat.

Articolul 2.

(1) Republica Moldova asigură condițiile necesare pentru utilizarea și dezvoltarea limbii ruse ca limbă de comunicare interetnică în Republica Moldova.

(2) Limba rusă, în calitate de limbă de comunicare interetnică se folosește pe teritoriul republicii, alături de limba de stat.

Articolul 3.

(1) În scopul de a proteja și a asigura dezvoltarea limbii găgăuze, Republica Moldova creează garanțiile necesare pentru extinderea consecventă a funcțiilor sale sociale.

(2) În UTA Gagauzia, limba oficială în diferite sfere ale vieții, este limba de stat, limba găgăuză sau rusă.

Articolul 4.

(1) Statul garantează ocrotirea dreptului la dezvoltarea educației și culturii în limba maternă a cetățenilor săi care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) Republica Moldova garantează ocrotirea limbilor vorbite de minoritățile naționale și grupurile etnice, care locuiesc pe teritoriul republicii.

(3) În scopul dezvoltării culturii multietnice, Republica Moldova garantează funcționarea și ocrotirea limbilor grupurilor etnice, care locuiesc pe teritoriul republicii.

(4) Statul creează condiții pentru studierea și utilizarea pe teritoriul Republicii Moldova limbilor de circulație internațională.

Articolul 5.

Prezenta Lege nu reglementează folosirea limbilor în sfera vieții private.

Capitolul II

DREPTURI ȘI GARANȚIILE CETĂȚENILOR ÎN ALEGEREA LIMBII

Articolul 6.

În relațiile cu autoritățile de stat, administrația publică, instituțiile publice, precum și cu întreprinderile și organizațiile situate pe teritoriul Republicii Moldova, limba comunicării verbale și scrise este limba de stat sau limba de comunicare interetnică, la alegerea cetățeanului. În UTA Gagauzia este garantat dreptul cetățeanului, de a utiliza și limba găgăuză în relațiile menționate mai sus.

În zonele unde majoritatea populației este ucraineană, rusă, bulgară sau de altă etnie, pentru comunicare este utilizată limba de stat sau cea maternă sau orice altă limbă acceptată de majoritatea populației.

Capitolul III

FUNCȚIONAREA LIMBILOR ÎN ORGANELE PUTERII DE STAT, ADMINISTRAȚIEI DE STAT, INSTITUȚII PUBLICE, ÎNTREPRINDERI ȘI ALTE ORGANIZAȚII

Articolul 7.

(1) Activitățile de secretariat în organele puterii de stat și administrației publice se efectuează în limba de stat, la solicitare, se asigură traducerea în limba rusă.

(2) În UTA Gagauzia, activitățile de secretariat în organele puterii de stat și administrației publice este folosită limba de stat, la necesitate limba găgăuză sau limba rusă.

(3) În cadrul diverselor evenimente, a activităților de secretariat în organele puterii de stat și administrației publice în regiunile în care majoritatea compactă a populația este vorbitoare de limba ucraineană, rusă, bulgară sau altei naționalități, se utilizează limba de stat și la solicitare în limba de comunicare interetnică sau orice altă limbă acceptabilă pentru majoritatea populației din această regiune.

Articolul 8.

Actele oficiale ale organelor puterii de stat, administrației publice, se întocmesc și se adoptă în limba de stat, urmând să fie traduse în limba rusă, iar în UTA Gagauzia se traduc și în limba găgăuză.

Articolul 9.

(1) Organele puterii de stat, administrației publice, întreprinderilor, instituțiilor publice primesc și examinează cererile scrise sau verbale depuse de cetățeni în limba de stat, sau limba rusă, iar în UTA Gagauzia le primesc și examinează în limba de stat, găgăuză sau rusă.

(2) Formularele și textele administrative de uz curent se eliberează în limba de stat, la solicitarea cetățeanului se eliberează limba rusă, iar în UTA Gagauzia se eliberează, la solicitarea cetățeanului și în limba găgăuză.

(3) Organele puterii de stat, administrației publice, întreprinderile, instituțiile publice acceptă și examinează actele, prezentate de cetățeni în limba de stat, sau limba

rusă, în UTA Gagauzia le acceptă și le examinează în limba de stat, găgăuză sau rusă. Pentru actele, prezentate în alte limbi se anexează traducerea în limba de stat.

Capitolul IV

LIMBA DE PROCEDURĂ ÎN CAUZELE PENALE, CIVILE CONTRAVENȚIONALE, ȘI ARBITRAJ

Articolul 10.

(1) Urmărirea penală și procedurile judiciare în cauze penale, civile, contravenționale și arbitraj în Republica Moldova se desfășoară în limba de stat, sau într-o limbă acceptabilă pentru majorarea persoanelor participante la proces.

(2) Participanților la proces, care nu cunosc limba de efectuare a procedurii urmăririi penale sau judiciare, li se asigură dreptul de a lua cunoștință de materialele din dosar, de a participa la acțiunile de urmărire penală și judiciare prin intermediul interpretului, precum și dreptul de a lua cuvântul și de a face depoziii în limba maternă.

(3) Documentele de urmărire penală și judiciară se înmânează bănuitului, învinutului și inculpatului în traducere în limba pe care o posedă.

Capitolul V

LIMBA UTILIZATĂ ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI, ȘTIINȚEI ȘI CULTURI

Articolul 11.

(1) Studiarea limbii de stat a Republicii Moldova este obligatorie în toate instituțiile de învățământ de toate nivelurile. Cerințele pentru predarea și învățarea limbii de stat sunt stabilite de standardul educațional de stat. Responsabilitatea asigurării procesului de învățare a limbii de stat în toate instituțiile de învățământ revine Ministerului de resort și autorităților administrației publice locale.

(2) Republica Moldova garantează cetățenilor dreptul la educație în limba de stat și limba de comunicare interetnică la toate nivelele sistemului educațional și creează condiții, cetățenilor altor naționalități și etnii care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova, la educație în limba lor maternă.

Articolul 12.

Republica Moldova creează condițiile necesare pentru dezvoltarea științei, inovației și culturii naționale moldovenești, precum și pentru activitatea științifică și culturală în alte limbi ce funcționează în republică. Susținerea tezelor are loc în limba de stat, rusă sau într-o altă limbă, stabilită de consiliul specializat respectiv.

Capitolul VI

LIMBA ÎN DENUMIRI, INFORMAȚII ȘI PUBLICITATE

Articolul 13.

Denumirile instituțiilor publice, ministerelor, departamentelor, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, precum și ale subdiviziunilor lor structurale se redactează în limba de stat, cu traducere în limba rusă, iar în UTA Gagauzia se utilizează

denumirea în limba de stat, cu traducere în limba rusă și limba găgăuză. Denumirile luate între ghilimele nu se traduc, ci se reproduc prin transliterație.

Articolul 14.

Localitățile și alte obiective geografice de pe teritoriul Republicii Moldova au o singură denumire oficială în limba de stat, iar în UTA Gagauzia se utilizează denumirea găgăuză originară (fără traducere sau adaptare), ținând-se cont de tradițiile istorice din localitatea respectivă. Scrierea corectă a denumirilor de localități și de alte obiective geografice se stabilește prin lege organică.

Articolul 15.

Denumirile de sectoare orășenești, piețe, străzi, stradele, etc. se formează în limba de stat, iar în UTA Gagauzia se utilizează denumirea găgăuză originară.

Articolul 16.

(1) Înscrierile de pe plăcile cu denumirile organelor puterii de stat administrației de stat și organizațiilor obștești, ale întreprinderilor instituțiilor și organizațiilor, se execută în limba de stat și în limba rusă, iar în UTA Gagauzia, se execută în limba de stat, în limba găgăuză și în limba rusă.

(2) Plăcile cu denumirile organelor puterii de stat administrației de stat și organizațiilor obștești, ale întreprinderilor instituțiilor și organizațiilor, sunt dispuse în stângă sau de asupra în limba de stat și în dreapta sau mai jos în limba rusă, iar în UTA Gagauzia sunt dispuse în stângă sau de asupra în limba de stat, în centru sau la mijloc în limba găgăuză, în dreapta sau mai jos în limba rusă.

Articolul 17.

Textele afișelor, avizelor publice, textele de publicitate și alte texte de informare vizuală se scriu în limba de stat și în caz de necesitate, se traduc în limba rusă, iar UTA Gagauzia în limba de stat, precum și în limba găgăuză sau în cea rusă.

Articolul 18.

Denumirea mărfurilor și ale produselor alimentare, etichetele mărfurilor, mărcile comerciale, instrucțiunile, precum și orice alte informații vizuale referitoare la mărfurile fabricate în Republica Moldova, prezentate populației din republică se întocmesc în limba de stat și în limba rusă.

Articolul 19.

Traducerea denumirilor și informațiilor se face în conformitate cu normele morfologice și ortografice ale limbii în care se efectuează traducerea.

Capitolul VII.

OCROTIREA LIMBILOR DE CĂTRE STAT

Articolul 20.

Conducătorii organelor puterii de stat, administrației de stat și cele locale, organizațiilor obștești, precum și ai întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor aflate pe

teritoriul Republicii Moldova poartă răspundere personală pentru nerespectarea prevederilor prezentei Legi în limitele sferei din subordinea lor conform legislației în vigoare.

Articolul 21.

Propagarea ostilității, a disprețului față de limba oricărei naționalități, crearea obstacolelor la funcționarea limbii de stat și a altor limbi pe teritoriul republicii, precum și lezarea drepturilor cetățenilor pe motive de limbă utilizată, implică răspunderea în modul stabilit prin legislație.

Articolul 22.

Controlul executării legislației privind funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova este exercitat de către Guvernul Republicii Moldova și Biroul Relații Interetnice a Republicii Moldova.

Capitolul VIII DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 23.

- 1) Guvernul, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi:
  - a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;
  - b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;
  - c) va adopta actele necesare pentru realizarea legii.
- 2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr. 3465-XI din 1 septembrie 1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege cu privire la funcționarea limbilor
vorbite pe teritoriul Republica Moldova

Denumirea autorului

Proiectul de lege cu privire la funcționarea limbilor vorbite în Republica Moldova a fost elaborat de un grup de deputați.

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite.

Legea nr. 3465-XI din 1 septembrie 1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești a fost adoptată de către Sovietul Suprem al PC din RSSM cu scopul de a declara limba moldovenească drept limbă de stat, iar limba rusă - limba de comunicare interetnică.

Limba de stat a devenit prezentă în sferele vieții sociale, culturale, politice și în educație. Totodată a fost create condițiile necesare pentru ocrotirea și dezvoltarea limbilor minorităților etnice.

Prevederile Legii nr. 3465-XI din 1 septembrie 1989 au fost în vigoare o perioadă îndelungată producându-și efectele propuse de autori și stipulate în actul normativ.

Luând în considerație schimbările cadrului legislativ din domeniul lingvistic se impune imperios, reieșind prevederile din Hotărârea Curții Constituționale nr. 17 din 04.06.2018 prin, care Legea nr. 3465-XI din 1 septembrie 1989 a fost declarată desuetă, este eminentă necesitatea adoptării unei noi legi cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova.

Principalele prevederi ale proiectului

Prezentul proiect de lege reiterează garantarea de către stat a statutului oficial al limbii de stat în toate sferele vieții.

Limbii ruse îi este oferit statut de limbă de comunicare interetnică.

Totodată, sunt respectate drepturile cetățenilor de a studia și valorifica limba maternă, de a contribui la dezvoltarea culturii naționale.

Urmare a adoptării proiectului de lege, Legea nr. 3465-XI din 1 septembrie 1989 urmează a fi abrogată.

Fundamentarea economic-financiară

În general, implementarea actului legislativ adoptat nu urmează să implice cheltuieli financiare la nivel organizatoric decât cele prevăzute în buget.

Deputat în Parlament

Lebedinschi Adrian
Bogdan Grigore

[Signature]
[Signature]
V. Bolo

V. I. Botanaru